

Валентина Юрївна НЕСТЕРЕНКО

к.е.н., доцент, Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9899-8427>

e-mail: Valentinaonisiforova@gmail.com

Ігор Богданович КОВАЛЬ

аспірант, Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7491-4431>

e-mail: kovaligor@ukr.net

Тетяна Миколаївна БОЛОТОВА

к.е.н., доцент, ВСП Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1414-880X>

e-mail: tatabolotova1975@gmail.com

КОМУНІКАЦІЙНІ ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КАДРОВОГО СКЛАДНИКА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Функціонування сучасних суб'єктів підприємницької діяльності відбувається в умовах макроекономічної нестабільності та значної мінливості умов господарювання. Це негативно впливає на рівень їх економічної безпеки загалом і на рівень безпеки за функціональними складниками зокрема. Особливо негативно геополітичні загрози та фактори нестабільності впливають на рівень кадрового складника. Тому підприємству необхідні ефективні засоби підвищення рівня кадрового складника економічної безпеки. Серед таких засобів в умовах цифровізації виробничих процесів особливо актуальними стають заходи комунікативного менеджменту. У статті обґрунтовано перелік ефективних заходів комунікативного менеджменту, які позитивно впливають на рівень корпоративної культури, лояльності та мотивації персоналу і підвищують рівень економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, кадрова безпека, комунікаційні засоби, макроекономічна нестабільність, підприємницька діяльність

Стаття надійшла 16.03.2026

Статтю прийнято 26.03.2026

Статтю опубліковано 17.04.2026

ВСТУП

В умовах сучасної макроекономічної нестабільності, що характеризується періодичними фінансовими кризами, високими інфляційними коливаннями, геополітичними ризиками та трансформаціями ринків факторів виробництва і, зокрема, ринку праці, підприємства змушені знаходити засоби адаптації до нових умов функціонування і забезпечення необхідного рівня економічної безпеки. Одним із ключових складників забезпечення економічної безпеки підприємства є кадрова, оскільки саме персонал формує інтелектуальний, управлінський та виробничий потенціал підприємства. В таких умовах недостатній рівень комунікації між керівництвом та працівниками, відсутність ефективних інформаційних каналів, низький рівень прозорості управлінських рішень можуть призводити до втрати мотивації персоналу, зростання плинності кадрів та виникнення внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства. Саме тому дослідження комунікаційних засобів підвищення рівня кадрового складника економічної безпеки сьогодні набуває особливої актуальності.

МЕТА роботи полягає в обґрунтуванні ефективних комунікаційних засобів підвищення рівня кадрового складника економічної безпеки суб'єкта підприємництва, який здійснює свою діяльність в умовах макроекономічної нестабільності.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

В ході дослідження застосовано методи аналізу, синтезу, узагальнення, логічного аналізу. Інформаційною базою дослідження є наукові праці, електронні ресурси та матеріали спеціалізованих періодичних видань.

РЕЗУЛЬТАТИ

Проблематика економічної безпеки підприємства та її кадрового складника знайшла відображення у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Відповідно кадровий складник економічної безпеки підприємства визначається як сукупність управлінських, організаційних та соціально-економічних заходів, спрямованих на формування, розвиток та ефективне використання трудового потенціалу підприємства з метою мінімізації внутрішніх і зовнішніх загроз.

Основними загрозами кадровій безпеці в умовах макроекономічної нестабільності є такі, як плинність кадрів, недостатній рівень професійної компетентності персоналу, конфлікти у трудових колективах, витік конфіденційної інформації, низький рівень мотивації працівників загалом. У контексті економічної нестабільності ці ризики можуть значно посилюватися, що потребує впровадження ефективних управлінських механізмів.

В цих умовах комунікації постають надзвичайно важливим інструментом управління персоналом, оскільки забезпечують передачу інформації, формування корпоративної культури та координацію діяльності працівників. Серед основних функцій комунікацій у системі економічної безпеки підприємства можна виділити такі, як інформаційна, координаційна, мотиваційна, інтеграційна, контрольна. Їх реалізація забезпечує ефективну взаємодію між працівниками та керівництвом, сприяє формуванню стабільного кадрового середовища та зниженню внутрішніх ризиків для економічної безпеки підприємства.

Інформаційна функція полягає у забезпеченні своєчасного обміну достовірною інформацією між керівни-

цтвом і працівниками. Вона передбачає передачу управлінських рішень, нормативних документів та інших відомостей, необхідних для виконання професійних обов'язків. У системі економічної безпеки ця функція сприяє підвищенню обізнаності персоналу стосовно політики безпеки підприємства та зменшує ризики інформаційної невизначеності.

Координаційна функція забезпечує узгодження діяльності підрозділів і працівників підприємства. Через комунікації відбувається розподіл завдань, визначення відповідальності та синхронізація робочих процесів. Це дає змогу оперативно реагувати на внутрішні та зовнішні загрози і підтримувати стабільність функціонування підприємства.

Мотиваційну функцію спрямовано на підвищення залученості та зацікавленості працівників у результатах діяльності підприємства. Через ефективні комунікації керівництво інформує персонал про результати роботи, перспективи розвитку та можливості професійного зростання, що сприяє підвищенню лояльності та зниженню плинності кадрів.

Інтеграційна функція полягає у формуванні єдиного інформаційного та соціального середовища підприємства. Вона сприяє розвитку корпоративної культури, зміцненню командної роботи та покращенню соціально-психологічного клімату в колективі.

Контрольна функція забезпечує зворотний зв'язок між керівництвом і працівниками, що дає змогу оцінювати результати діяльності персоналу та своєчасно виявляти можливі проблеми. Це сприяє своєчасному реагуванню на потенційні загрози кадровому складнику економічної безпеки підприємства.

Отже, ефективна комунікаційна політика підприємства, яка виконує вище зазначені функції, сприяє підвищенню рівня довіри між керівництвом і працівниками, підвищує рівень лояльності персоналу до підприємства, покращує організаційний клімат та сприяє формуванню стійкої системи кадрової безпеки.

У сучасних умовах підприємства активно застосовують цифрові комунікаційні інструменти, які забезпечують оперативність обміну інформацією та підвищують ефективність управління персоналом.

Розглянемо основні комунікаційні засоби, які може застосовувати суб'єкт підприємництва на шляху підвищення рівня кадрового складника економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Аблязова Н. Кадрова безпека в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2020. № 22. DOI: 10.32782/2524-0072/2020-22-64
2. Баган Н., Вакуленко Ю., Коваленко А., Дерев'янку В. Комунікативний менеджмент як складова прийняття ефективних управлінських рішень. *Development Service Industry Management*. 2025. № 1. С. 15-20. DOI: 10.31891/dsim-2025-9(2)
3. Дмитрієв І.А., Близнюк А.О., Онісіфорова В.Ю. Управління економічною безпекою автотранспортного підприємства: монографія. Харків, 2014. 216 с.
4. Жадько К.С., Самоїленко Д.М. Економічна безпека підприємств в умовах цифрових технологій і пандемії. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5(38). С. 170-176. DOI: 10.32515/2663-1636.2020.5(38).170-176
5. Зубарева Г.М. Управління кадровою безпекою бізнесу як інструмент активізації регіонального розвитку в повоєнний період. *Економіка і організація управління*. 2022. №2 (46). С. 216-227. DOI: 10.31558/2307-2318.2022.2.21
6. Нестеренко В.Ю., Коваль І.Б., Драник О.І. Кадрове забезпечення системи антикризового управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2025. № 1 (34). С. 215-223. DOI: 10.30977/PPB.2226-8820.2025.34.215
7. Чередишченко В. Комунікативний менеджмент в стратегії розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №42. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-42-89
8. Швед В.В., Чернокозінська О.А. Теоретико-методологічні засади кадрової безпеки на підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 3 (36). DOI: 10.32782/easterneurope.36-16

References

1. Ablyazova N. Personnel security in the enterprise management system. *Economy and society*. 2020. No. 22. DOI: 10.32782/2524-0072/2020-

В сучасних умовах найбільшу увагу підприємство має приділяти сучасним корпоративним системам, побудованим на основі засобів цифрових комунікацій. Так, серед відповідних ефективних заходів можна рекомендувати застосування корпоративних інформаційних систем, таких як системи електронного документообігу та бази даних, цифрових комунікаційних платформ у формі корпоративних месенджерів, відеоконференцій, систем управління проектами. Додатково підприємство може приділити увагу також інструментам управління знаннями у формі внутрішніх навчальних платформ, систем дистанційного навчання та неформального навчання.

Застосування таких інструментів дає змогу підвищити рівень професійної компетентності персоналу, сприяє ефективній взаємодії працівників та знижує ризики виникнення кадрових загроз.

Для підвищення рівня кадрового складника економічної безпеки підприємство має вести цілеспрямовану кадрову та комунікаційну політику. В цьому напрямі може бути доцільною реалізація таких заходів:

- впровадження цифрових комунікаційних систем;
- розвиток корпоративної культури на принципах відкритої комунікації;
- підвищення прозорості управлінських рішень;
- створення системи внутрішнього навчання персоналу;
- застосування сучасних HR-технологій.

Застосування таких заходів дасть змогу сформувати ефективну систему управління персоналом та підвищити адаптивність підприємства до умов макроекономічної нестабільності.

ВИСНОВКИ

Отже, слід відзначити, що кадровий складник є одним із ключових елементів економічної безпеки підприємства. В умовах макроекономічної нестабільності особливого значення набуває ефективна система комунікацій, яка забезпечує своєчасний обмін інформацією, формування довіри між працівниками та керівництвом, а також підвищення мотивації персоналу. Застосування сучасних комунікаційних інструментів, зокрема цифрових платформ, корпоративних інформаційних систем та систем управління знаннями, сприяє підвищенню рівня кадрової безпеки підприємства та забезпечує його стійкий розвиток у нестабільному економічному середовищі.

22-64 (in Ukrainian).

2. Bagan N., Vakulenko Yu., Kovalenko A., Derevianko V. Communicative management as a component of making effective management decisions. *Development Service Industry Management*. 2025. No. 1. pp. 15-20. DOI: 10.31891/dsim-2025-9(2) (in Ukrainian).

3. Dmytriiev I., Blyzniuk A., Onisiforova V. Management of economic safety of motor transport enterprise: monograph. Kharkiv, 2014. 216 p. (in Ukrainian).

4. Zhadko K.S., Samoilenko D.M. Economic security of enterprises in the context of digital technologies and pandemic. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Economic Sciences*. 2020. Vol. 5(38). pp. 170-176. DOI: 10.32515/2663-1636.2020.5(38).170-176 (in Ukrainian).

5. Zubareva H.M. Management of business personnel security as a tool for activating regional development in the post-war period. *Economics and Management Organization*. 2022. No. 2 (46). pp. 216-227. DOI: 10.31558/2307-2318.2022.2.21 (in Ukrainian).

6. Nesterenko V.Yu., Koval I.B., Dranyk O.I. Personnel provision of anti-crisis management system of the enterprise. *Problems and prospects of entrepreneurship development*. 2025. No. 1 (34). pp. 215-223. DOI: 10.30977/PPB.2226-8820.2025.34.215 (in Ukrainian).

7. Cherednychenko V. Communicative management in the development strategy of the enterprise. *Economy and society*. 2022. No. 42. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-42-89 (in Ukrainian).

8. Shved V.V., Chornokozynska O.A. Theoretical and methodological principles of personnel security at the enterprise. *Eastern Europe: economics, business and management*. 2022. Vol. 3 (36). DOI: 10.32782/easterneurope.36-16 (in Ukrainian).

Valentyna NESTERENKO

PhD in Economics, Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9899-8427>

e-mail: Valentinaonisiforova@gmail.com

Ihor KOVAL

Associate Professor, Kharkiv National Automobile and Highway University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-7491-4431>

e-mail: kovaligor@ukr.net

Tetiana BOLOTOVA

postgraduate student, Separate structural division of the Kharkiv Trade and Economics College of the State Trade and Economics University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1414-880X>

e-mail: tatabolotova1975@gmail.com

COMMUNICATION MEANS OF INCREASING THE LEVEL OF PERSONNEL COMPONENT OF ECONOMIC SECURITY OF A BUSINESS ENTITY IN CONDITIONS OF MACROECONOMIC INSTABILITY

The functioning of modern business entities takes place under conditions of macroeconomic instability and significant variability of economic conditions. This has a negative impact on the overall level of their economic security and on the security of its functional components in particular. Geopolitical threats and instability factors exert a particularly strong influence on the personnel component of economic security. Therefore, enterprises require effective tools for increasing the level of personnel security. In the context of the digitalization of production and management processes, communicative management measures are becoming increasingly relevant among such tools. The main threats to personnel security in conditions of macroeconomic instability include staff turnover, an insufficient level of professional competence of employees, conflicts within labor collectives, leakage of confidential information, and a generally low level of employee motivation. Under these circumstances, communication becomes an extremely important instrument of personnel management, as it ensures the transfer of information, contributes to the formation of corporate culture, and facilitates the coordination of employee activities. Among the main functions of communications in the enterprise economic security system are informational, coordination, motivational, integration, and control functions. Enterprises should pay particular attention to modern corporate systems based on digital communications. In this regard, effective measures may include the use of corporate information systems, such as electronic document management systems and corporate databases, as well as digital communication platforms including corporate messengers, video conferencing tools, and project management systems. In addition, enterprises may implement knowledge management tools, such as internal training platforms, distance learning systems, and informal learning mechanisms. In order to increase the level of the personnel component of economic security, enterprises should pursue a purposeful personnel and communication policy. In this direction, the implementation of the following measures may be appropriate: the introduction of digital communication systems, the development of a corporate culture based on the principles of open communication, increasing the transparency of managerial decisions, the creation of internal personnel training systems, and the application of modern HR technologies. The implementation of these measures will contribute to the formation of an effective personnel management system and increase the adaptability of enterprises to conditions of macroeconomic instability.

Keywords: economic security of the enterprise, personnel security, means of communication, macroeconomic instability, entrepreneurial activity